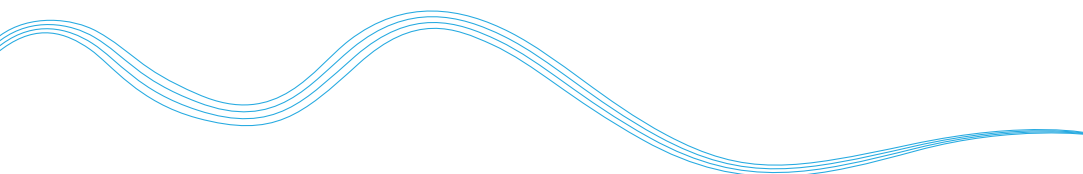

Broedvogels van het **Hoogeloons Bos** en het **beekdal van de Kleine Beerze** tussen Hoogeloon en Vessem in **2022**

Auteur: Jan Kolsters

Broedvogels van het Hoogeloons Bos en het beekdal van de Kleine Beerze tussen Hoogeloon en Vessem in 2022

Tekst en foto's; Jan Kolsters

Veldwerk: Harold Bierens, Wim Deeben, Tom Heijnen, Jan Kolsters,
Paul van Pelt, Mark Sloendregt, Jan Wouters en Pieter
Wouters

Inhoud

Inleiding.....	3
1. Beschrijving van het gebied	4
2. Werkwijze	5
3. Resultaten	6
4. Vergelijking met andere beekdalen in de Kempen	7
Struweelvogels.....	11
Bosrandvogels.....	16
Bosvogels	18
Literatuur	21
Soortkaarten	22

Inleiding

Vogelwerkgroep De Kempen voert jaarlijks broedvogelinventarisaties uit in haar werkgebied. Deze inventarisaties geven alle territoria weer van de verschillende broedvogels in een gebied. Hiermee kunnen verschillende gebieden met elkaar vergeleken worden. Voorwaarde is wel dat de inventarisaties op eenzelfde, gestandaardiseerde, wijze worden uitgevoerd. De standaard die steeds gehanteerd wordt is de Sovon BMP-A methode. Bij de inventarisaties worden steeds 9 vroege ochtend bezoeken gebracht in alle delen van het gebied. Daarvoor worden grotere gebieden steeds opgedeeld in deelgebieden. Ieder deelgebied wordt dan negen keer in de vroege ochtend, fijnmazig doorkruist waarbij het startpunt steeds op een andere plaats ligt. Dit wordt gedaan om alle vroege soorten maar ook de late soorten goed in kaart te kunnen brengen.

De laatste jaren is door Vogelwerkgroep De Kempen veel aandacht besteed aan de verschillende beekdalen. De aanleiding hiervoor is dat er daar natuurontwikkeling plaatsvindt, of plaats gaat vinden. Met inventarisaties vooraf en achteraf kunnen de effecten van de verschillende natuurontwikkelingsactiviteiten in kaart worden gebracht. Deze inventarisatie van het Hoogeloons Bos en aangrenzend dal van de Kleine Beerze past goed in deze reeks, zij het dat de meeste natuurontwikkeling hier al een aantal jaren geleden heeft plaatsgevonden. De resultaten van deze inventarisatie kunnen vergeleken worden met de andere beekdalen elders in de Kempen omdat al die inventarisaties op dezelfde wijze zijn uitgevoerd, en veelal ook nog door dezelfde personen.

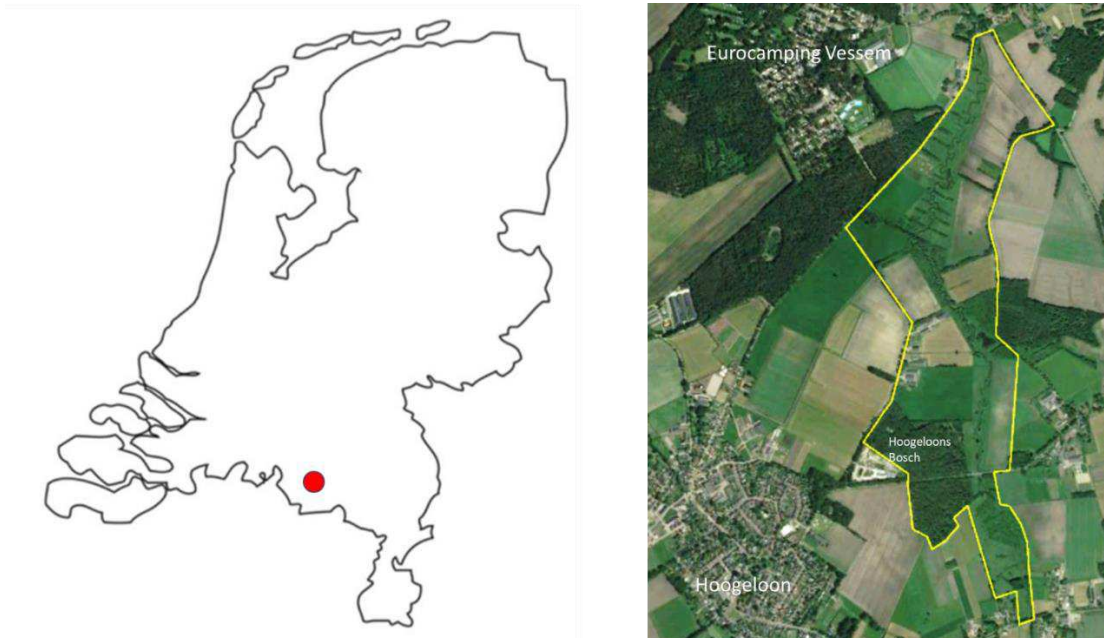

Figuur 1. Overgang van grootschalige landbouw naar jong beek begeleidend bos

1. Beschrijving van het gebied

Het geïnventariseerde deel van het dal van de Kleine Beerze tussen Hoogeloon en Vessem is 87 hectare groot en is arbitrair gekozen. In dit deel van het beekdal is de Kleine Beerze weer geheel meanderend. Direct langs de beek heeft veel natuurontwikkeling plaatsgevonden. Daarnaast liggen in het geïnventariseerde deel ook nog grootschalige landbouwpercelen. Verder is er bos, waarvan het Hoogeloons Bos in het zuidwesten het grootste (13 ha) en het oudste bos is. Al sinds de 16^e eeuw is dit bos, en werd ook wel “Koebosch” genoemd. Mogelijk is het nog veel ouder (Vera 2011). Het is een gevarieerd bos met vooral veel loofbomen.

Daarnaast bevinden zich in het gebied nog enkele kleinere bosjes, waarvan die in het zuidelijke deel nog erg jong zijn. In het middelste gedeelte is er beek begeleidend bos te vinden. Verder staan in het noordelijke deel jonge, smalle stroken bosjes/struiken haaks op de beek met daar tussenin kruidenrijk grasland.

Figuur 2. Ligging van het geïnventariseerde gebied

Figuur 3. Struweel met ruig grasland (links) en beek begeleidend bos (rechts)

2. Werkwijze

Bij een broedvogelinventarisatie wordt getracht om de vogelterritoria zo goed mogelijk in kaart te brengen. Om de verschillende inventarisaties over de jaren met elkaar te kunnen vergelijken, is het van groot belang dat de inventarisaties volgens bepaalde regels worden uitgevoerd door personen met voldoende ervaring. Waarnemingen in gebieden met veel bomen en struiken worden vooral gedaan op grond van geluid. Met name de zang en andere territorium indicerende geluiden zijn van belang. Die geluiden worden vooral in de vroege ochtend voortgebracht. Het is dus zaak om vroeg in het veld aanwezig te zijn om deze geluiden te registreren. Een gebied van 87 ha is echter te groot om in één vroege ochtend fijnmazig af te lopen. Daarom is het gebied opgedeeld in drie deelgebieden. Een deelgebied kan wel in een vroege ochtend worden afgedekt. Omdat de inventarisatie door meerdere personen is uitgevoerd is een schema gemaakt waarbij ieder deelgebied negen keer werd bezocht in de vroege ochtend. Naast de vroege ochtendbezoeken zijn er aanvullende avondbezoeken gebracht en zijn er simultaantellingen gehouden voor de houtsnip omdat deze soort anders heel moeilijk in kaart te brengen is. De houtsnip is een moeilijke soort. De mannetjes vliegen tijdens de avondschemering roepend boven het gebied. Tijdens die vluchten bestrijken ze vaak een groot gebied zodat ze door elkaars territorium vliegen. Om toch enig zicht te krijgen op het (minimale) aantal territoria werd, verspreid over het gebied, op vier of vijf locaties tegelijkertijd waargenomen. Van tevoren was er een samenkomst waarbij iedereen de stopwatch op "0" gezet heeft. Daarna werd bij de waarnemingen steeds de tijd (stopwatchtijd) en de vliegroute ingetekend. Na twee van deze simultaantellingen kon het minimale aantal territoria worden vastgesteld. Voor het invoeren van de waarnemingen is Avimap gebruikt, via tablet of telefoon. Daarna zijn de waarnemingen verwerkt in het invoerportaal voor het BMP-A project (Broedvogel Monitoring Project-Alle soorten) van Sovon waar de ruwe data via het programma Autocluster worden verwerkt tot territoria. Per soort wordt een kaart gegenereerd met het aantal territoria.

Figuur 4. Houtsnip in het Hoogeloons Bos

3. Resultaten

De resultaten die verkregen zijn door de veldbezoeken te verwerken met Avimap en Autocluster, zijn weergegeven in tabel 1. Er zijn 59 soorten als broedvogel vastgesteld. Het totaal aantal territoria van 582 (6.7/ha) is bepaald hoog te noemen voor een beekdal in de Kempen (zie hoofdstuk 5).

Tabel 1: Resultaten broedvogelinventarisatie

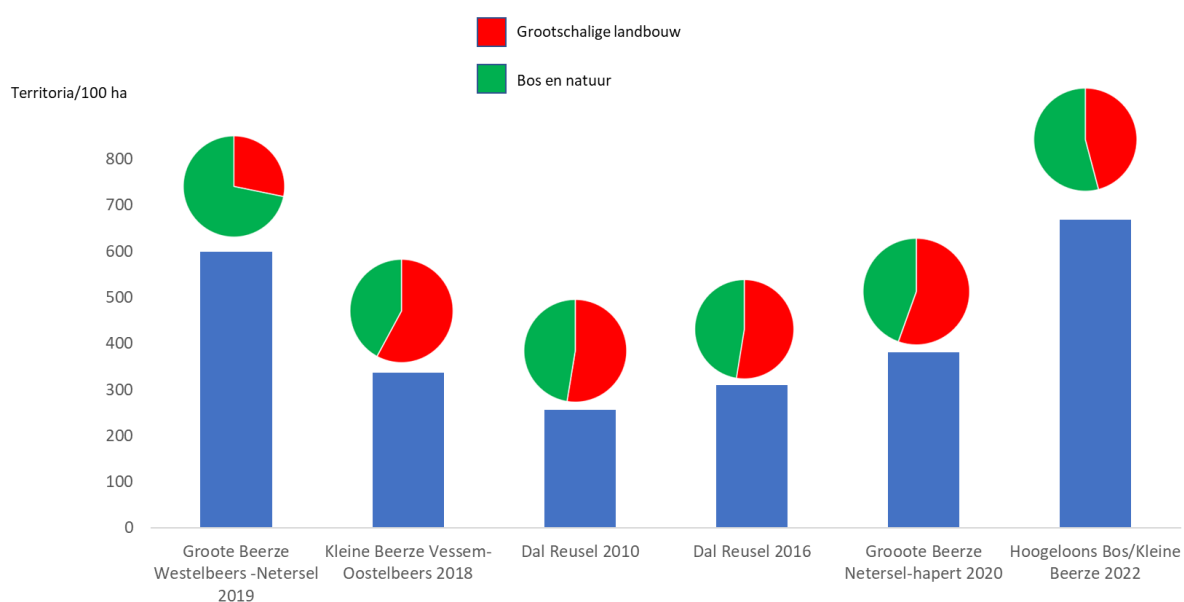
Mandarijneend	1	Zanglijster	18
Wilde Eend	6	Bosrietzanger	8
Sperwer	1	Kleine Karekiet	18
Buizerd	1	Spotvogel	4
Patrijs	1	Grasmus	37
Fazant	3	Tuinfluiter	31
Waterhoen	8	Zwartkop	46
Meerkoet	4	Tjiftjaf	39
Houtsnip	3	Fitis	7
Holenduif	5	Bonte Vliegenvanger	1
Houtduif	22	Staartmees	3
Koekoek	3	matkop	2
Stenuil	1	Kuifmees	1
Bosuil	2	Pimpelmees	22
Groene Specht	4	Koolmees	31
Grote Bonte Specht	12	Boomklever	5
Middelste Bonte Specht	1	Boomkruiper	12
Kleine Bonte Specht	6	Wielewaal	2
Boomleeuwerik	1	Gaai	5
Boompieper	2	Ekster	1
Gele Kwikstaart	3	Zwarte Kraai	6
Witte Kwikstaart	1	Spreeuw	16
Winterkoning	41	Huismus	1
Heggenmus	11	Vink	26
Roodborst	25	Groenling	2
Nachtegaal	1	Putter	3
Blauwborst	1	Goudvink	1
Zwarte Roodstaart	1	Appelvink	3
Roodborsttapuit	6	Geelgors	15
Merel	39		
totaal aantal soorten			59
totaal aantal territoria			582

4. Vergelijking met andere beekdalen in de Kempen

Een lijst van broedvogels, zoals weergegeven in tabel 1, geeft exact aan hoeveel territoria aanwezig zijn en van welke soort. Van sommige soorten is maar één territorium aanwezig, zoals bijvoorbeeld van de Witte Kwikstaart en van een andere soort, zoals de zwartkop, maar liefst 46 territoria. Een grote variatie dus, maar wat zeggen die getallen nu eigenlijk? Is één territorium voor de Witte Kwikstaart weinig? Is 46 territoria van de Zwartkop veel? Om daar een beter zicht op te krijgen, kan een vergelijking gemaakt worden met andere beekdalen in de Kempen.

Er zijn hiervoor een aantal recente beekdalinventarisaties van Vogelwerkgroep De Kempen beschikbaar waarbij de inventarisatie verregaand gestandaardiseerd is, zoals opdeling in kleine deelgebieden die in een paar uur fijnmazig doorkruist kunnen worden, negen vroege ochtendbezoeken per deelgebied, waarbij steeds een half uur voor zonsopkomst gestart wordt, etc. Precies zoals ook bij deze inventarisatie is gedaan.

De vergelijking zal van algemeen naar specifiek behandeld worden. Op de eerste plaats kan gekeken worden naar het totaal aantal territoria. Uiteraard moeten de oppervlaktes genormeerd worden omdat niet alle gebieden even groot zijn. Hiervoor is het aantal territoria per 100 hectare een goede, praktisch hanteerbare, normering. In figuur 5 geven de blauwe staven de totale dichtheid van territoria weer, terwijl de taartdiagrammetjes, de verdeling tussen grootschalige landbouw enerzijds en de hoeveelheid bos en natuur anderzijds weergeven.

Figuur 5. Aantal territoria per 100 ha en grondgebruik

Het onderhavige gebied blijkt met 669 territoria/100ha de grootste dichtheid aan territoria te hebben van de geïnventariseerde beekdalen.

De twee gebieden met de meeste territoria bestaan voor meer dan 50 procent uit bos en natuur. Het beekdal van de Groote Beerze (links in de grafiek) heeft een groter percentage gesloten bos (43%) dan Hoogeloons Bos/Kleine Beerze (24%).

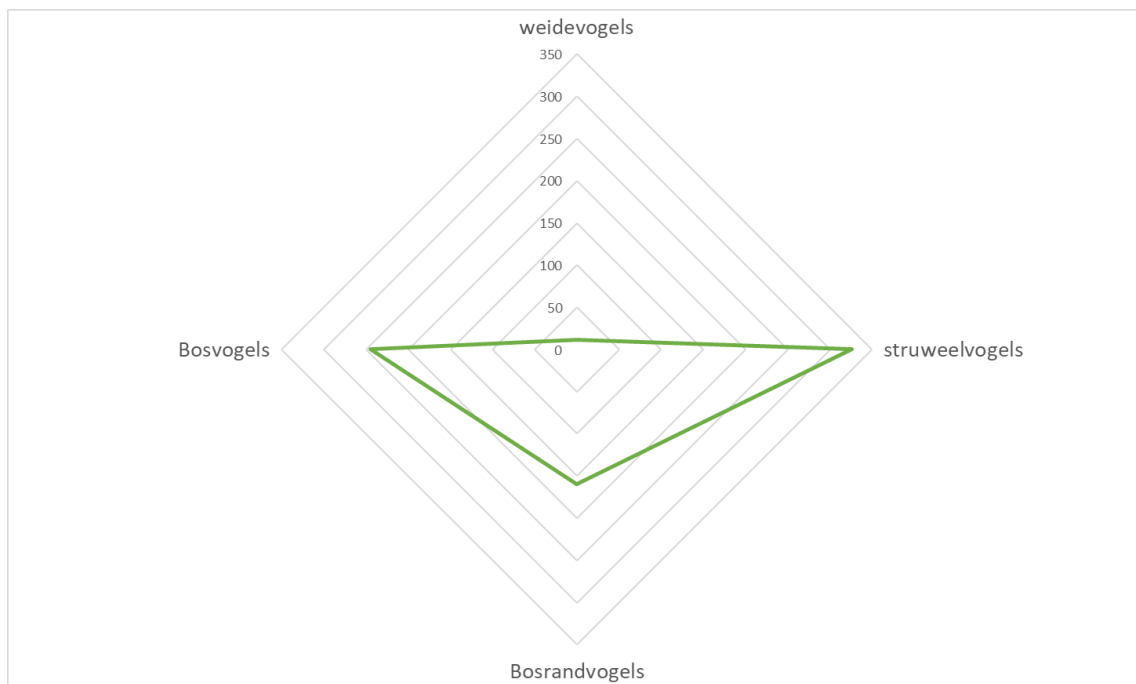
Een beekdal bestaat meestal uit verschillende soorten begroeiing zoals bos, grootschalig agrarisch landschap, houtwallen, singels en struwelen. Die soorten begroeiing herbergen hun specifieke soorten. Daarom is het vaak handig om de vergelijking te starten met de zogenaamde ecologische vogelgroepen die kenmerkend zijn voor de verschillende biotopen (Sierdsema 1995). Daarmee kunnen, in grote lijnen, al snel de “sterktes en zwaktes” van een gebied zichtbaar worden gemaakt.

Tabel 2: Ecologische vogelgroepen

<i>Weidevogels</i>	<i>Struweelvogels</i>	<i>Bosrandvogels</i>	<i>Bosvogels</i>	<i>Bosvogels vervolg</i>
Purperreiger	Blauwborst	Nachtzwaluw	Wespendief	Zwarte Mees
Ooievaar	Paapje	Scharrelaar	Havik	Pimpelmees
Krakeend	Sprinkhaanzanger	Hop	Sperwer	Koolmees
Wintertaling	Krekelzanger	Draaihals	Buizerd	Boomklever
Wilde Eend	Rietgors	Groene Specht	Houtsnip	Taigaboomkruiper
Zomertaling	Heggenmus	Boomleeuwerik	Holenduif	Boomkruiper
Slobeend	Nachtegaal	Boompieper	Houtduif	Wielewaal
Patrijs	Roodborsttapuit	Gekraagde Roodstaart	Oehoe	Gaai
Kwartel	Bosrietzanger	Kramsvogel	Bosuil	Kauw
Kwartelkoning	Spotvogel	Cetti's Zanger	Ransuil	Raaf
Scholkster	Orpheusspotvogel	Buidelmees	Ruigpootuil	Spreeuw
Kievit	Braamsluiper	Klapekster	Groene Specht	Ringmus
Kemphaan	Grasmus	Roodkopklauwier	Zwarte Specht	Vink
Watersnip	Tuinfluiter	Ekster	Grote Bonte Specht	Keep
Grutto	Fitis	Zwarte Kraai	Middelste Bonte Specht	Sijs
Wulp	Gauwe Klauwier	Europese kanarie	Kleine Bonte Specht	Kruisbek
Tureluur	Kneu	Groenling	Gekraagde Roodstaart	Grote Kruisbek
Dwergeend	Fazant	Putter	Grote Lijster	Appelvink
Visdief	Zomertortel	Barmsijs	Bergfluiter	
Zwarte Stern	Winterkoning	Roodmus	Fluiter	
Velduil	Roodborst	Geelgors	Tijftjaf	
Veldleeuwerik	Merel	Ortolaan	Goudhaan	
Graspieper	Zanglijster		Vuurgoudhaan	
Gele Kwikstaart	Zwartkop		Gauwe Vliegenvanger	
Paapje	Staartmees		Kleine Vliegenvanger	
Gauwe Gors	Matkop		Glanskop	
	Goudvink		Kuifmees	

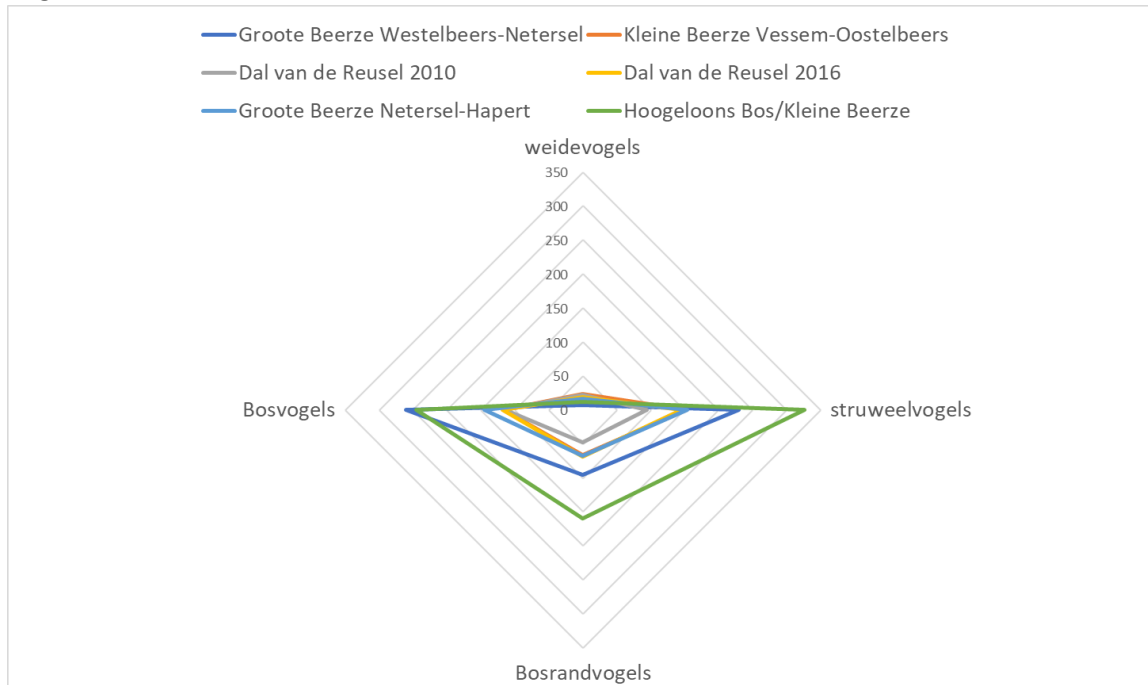
Uiteraard komen niet alle soorten uit de groepen voor. Sommige soorten in de groepen zijn heel zeldzaam of zelfs uitgestorven in Nederland.

In figuur 6 is het totale aantal territoria van de groepen (per 100ha) weergegeven voor deze inventarisatie. Ondanks dat de groepen niet allemaal even groot zijn, is het duidelijk dat de weidevogels heel slecht vertegenwoordigd zijn. Het zwaartepunt ligt duidelijk bij de struweelvogels. Waarschijnlijk is dat in het verleden niet veel anders geweest. In het “pre-prikkeldraadtijdperk” waren de beekdalen in de Kempen doorspekt met heggen en houtwallen. Daar tussenin lagen de schrale, bloemrijke, hooilandjes die de wintervoorraad voor het vee moesten leveren. De heggen en houtwallen werden om de zes à zeven jaar afgezet en leverde schaarhout op. In dit besloten landschap moeten de struweelvogels heel rijk vertegenwoordigd zijn geweest. Voor weidevogels was het gecultiveerde beekdallandschap te besloten en de weidevogels bewoonden waarschijnlijk vooral de natte heidevelden die toen nog talrijk in de Kempen aanwezig waren.

Figuur 6. Vertegenwoordiging van de ecologische (hoofd) groepen in het gebied

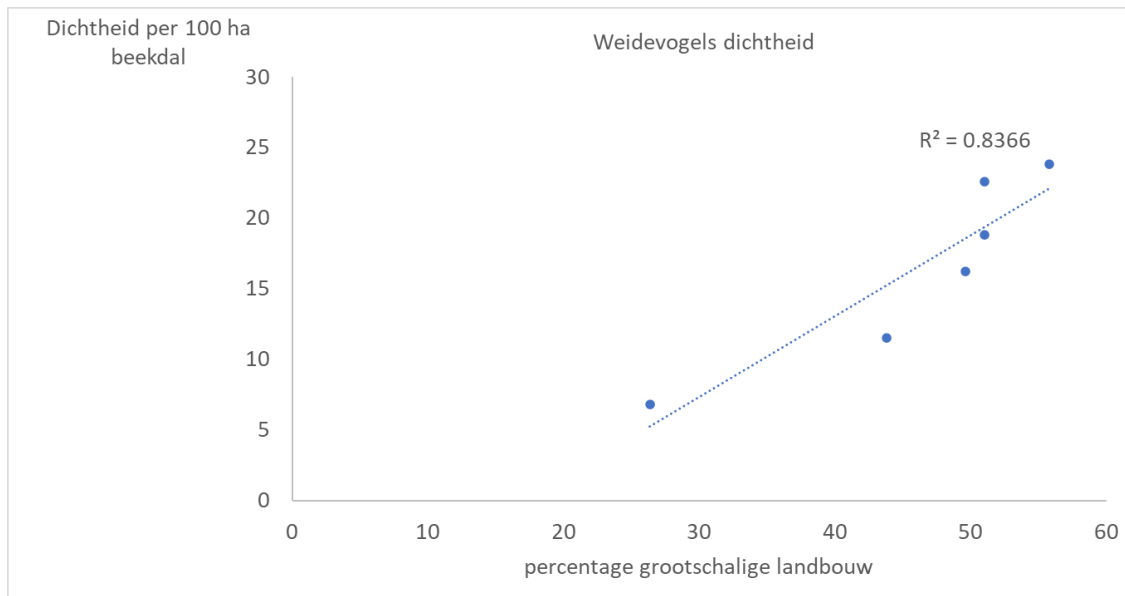
Hetzelfde plaatje kan nu ook gemaakt worden voor andere geïnventariseerde beekdalen in de Kempen. Het patroon is voor alle beekdalen min of meer hetzelfde maar de dichtheden variëren nogal.

Figuur 7. Vertegenwoordiging van de ecologische (hoofd) groepen in meerdere beekdalen in de Kempen.

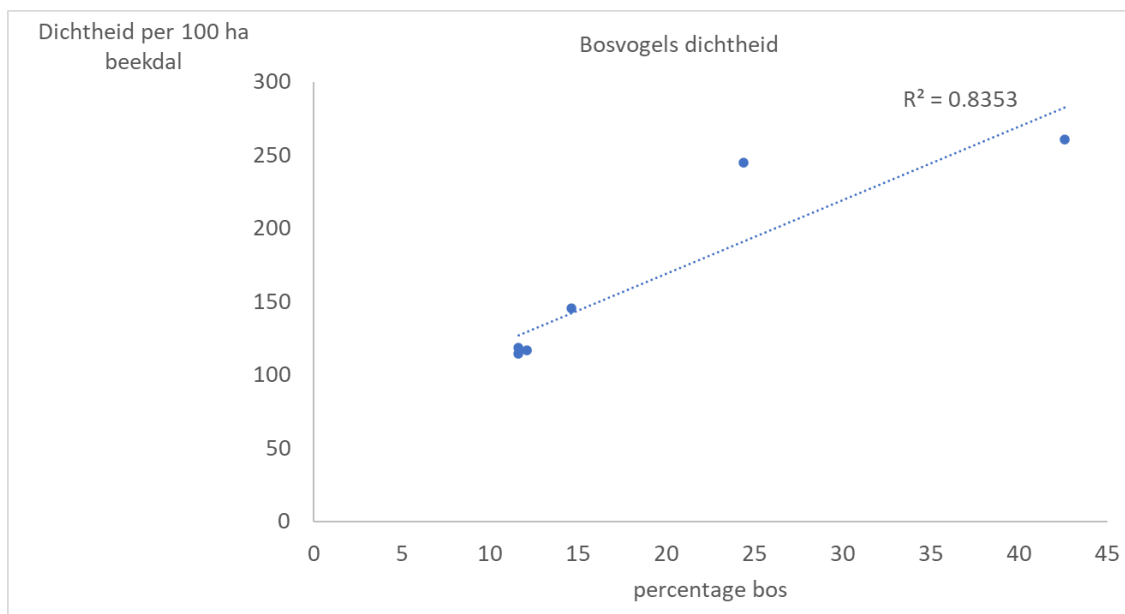
De kleinste variatie is te zien bij de weidevogels want die zijn in al de beekdalen nauwelijks aanwezig. Hoewel het patroon in de beekdalen heel duidelijk is, moet dit plaatje wel in perspectief

geplaatst worden. Weidevogels hebben relatief veel meer oppervlak nodig om zich ergens te kunnen vestigen. Uiteraard moeten ze voedsel kunnen vinden maar zelfs als er plaatselijk voldoende voedsel aanwezig is dan nog hebben ze veel open ruimte nodig om zich te kunnen vestigen. In al de kleinschalige gebiedjes, waar graslandjes afgewisseld worden door bosjes en singels, zijn de weidevogels stevast afwezig. Er is een duidelijk verband in de beekdalen tussen de aanwezigheid van grootschalige landbouw en het voorkomen van de soorten uit de Weidevogel-groep.

Figuur 8. Dichtheid aan weidevogels als functie van het oppervlak grootschalige landbouw in de Kempische beekdalen

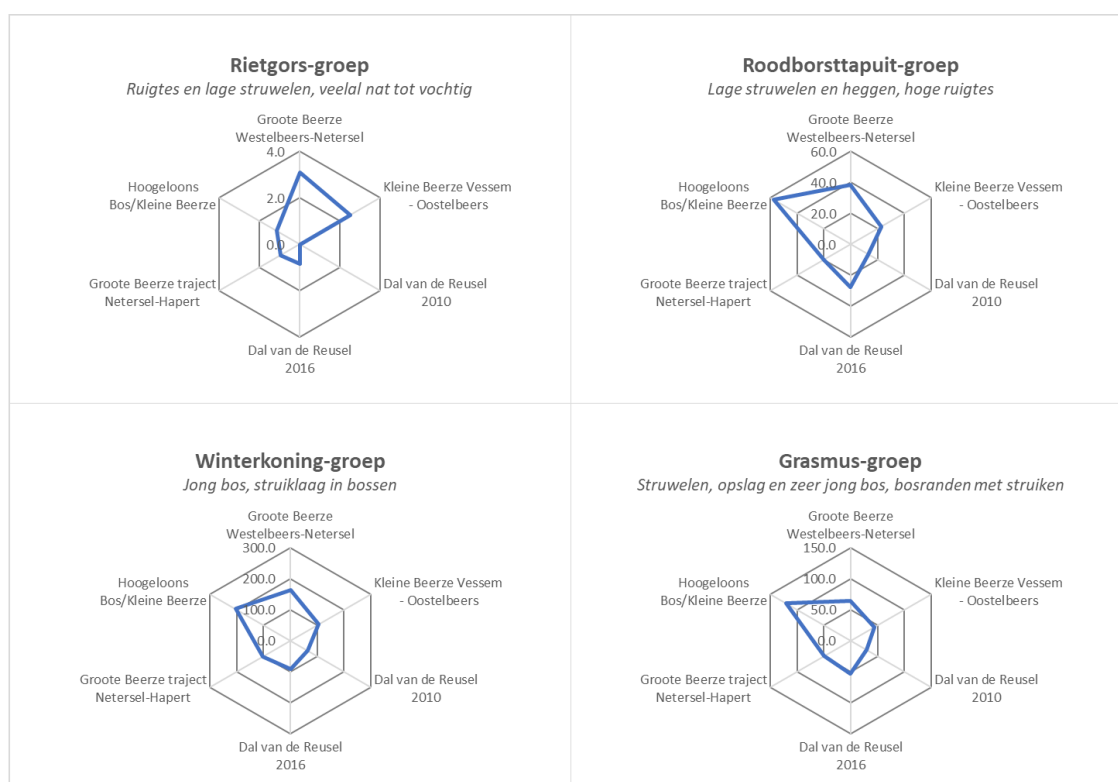
Hoewel het verband vrij sterk is ($R^2 = 0.83$), zijn de aantallen gering. Als dat bijvoorbeeld vergeleken wordt met de bosvogels in de beekdalen dan zien we een gelijksoortig verband, met zelfs nagenoeg dezelfde correlatiecoëfficiënt van 0.83, maar het aantal territoria is ongeveer een factor tien groter.

Figuur 9. Dichtheid aan bosvogels als functie van het oppervlak bos in de Kempische beekdalen

Struweelvogels

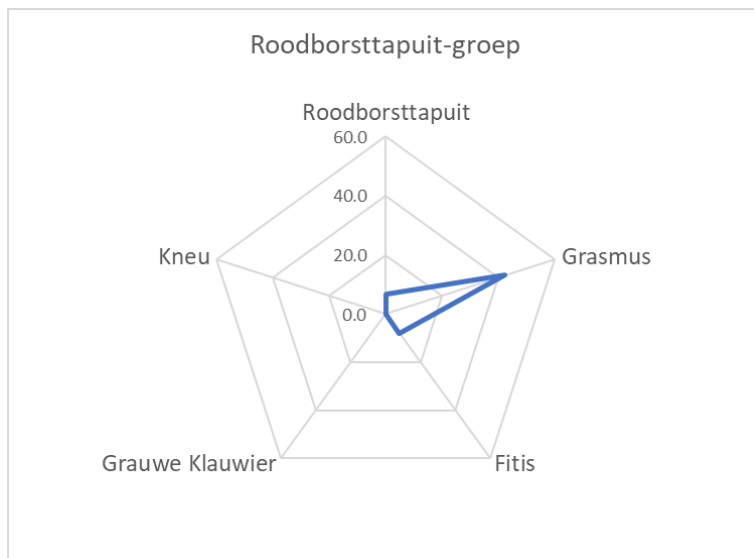
Waar het onderhavige gebied zich dus vooral in onderscheid, zijn de struweelvogels en de bosrandvogels, zie figuur 7. Voor wat betreft de struweelvogels zijn er verschillende subgroepen: Rietgors-groep, Roodborsttapuit-groep, Grasmus-groep en Winterkoning-groep. Het zijn allemaal struweelvogels maar de groepen stellen wat andere eisen aan hun omgeving. Grosso modo zou gesteld kunnen worden dat in figuur 10, met de klok mee, startend linksboven, dat de voorkeur van de groepen van ruigtes met lage struwelen naar steeds dichtere begroeiing verloopt. Lage ruigtes met hier en daar een laag struikje is typerend voor de Rietgors-groep met meestal als belangrijkste vertegenwoordigers de Rietgors en de Blauwborst. Jong bos en de struiklaag in bossen is typerend voor de Winterkoning-groep. De andere twee subgroepen zitten daar ergens tussenin. Dit geeft ook een successie aan. Als er met een kaal gebied (bijvoorbeeld grasland) begonnen wordt dan zal de successie zich ook voltrekken in dezelfde richting (met de klok mee) startend met de Rietgors-groep. Een kleine nuancering is wel dat het gebied voor de Rietgors-groep wel vochtig moet zijn.

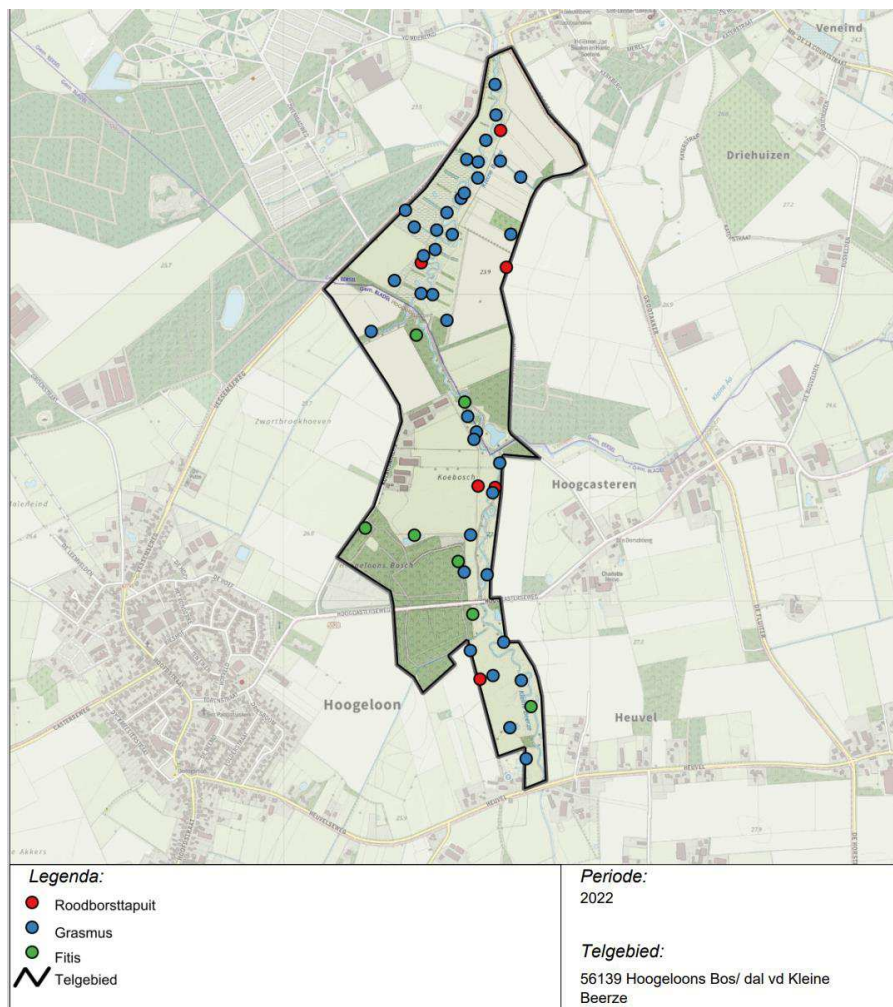
Figuur 10. Struweel-vogel subgroepen en hun dichtheid in de verschillende beekdalen

Voor het onderhavige gebied, het Hoogeloons bos/Kleine Beerze is nu vast te stellen welke struweelvogelsubgroepen excelleren ten opzichte van de andere beekdalen. Dat is duidelijk niet de Rietgors-groep, maar het zijn vooral de Roodborsttapuit-groep en de Grasmus-groep die de grootste dichtheid vertonen. Ook de Winterkoning-groep heeft de grootste dichtheid in het onderhavige gebied, zij het iets minder uitgesproken dan de vorige twee subgroepen. Er kan nu in detail naar de goed vertegenwoordigde groepen gekeken worden. Als die groep uitgesplitst wordt naar de soorten, dan is er één soort die er duidelijk uitspringt; de Grasmus, zie figuur 11. De Roodborsttapuit en de Fitit komen ook meer voor dan in de andere beekdalen, maar niet zo uitgesproken als de Grasmus. De Kneus en de grauwe Klauwier ontbreken geheel in het gebied van het Hoogeloons Bos/Kleine Beerze.

De territoria van de Grasmus liggen vooral in het natuurontwikkelingsdeel langs de Kleine Beerze. Dit deel is al een aantal jaren geleden als natuurgebied ingericht en is nu optimaal geschikt voor de Grasmus.

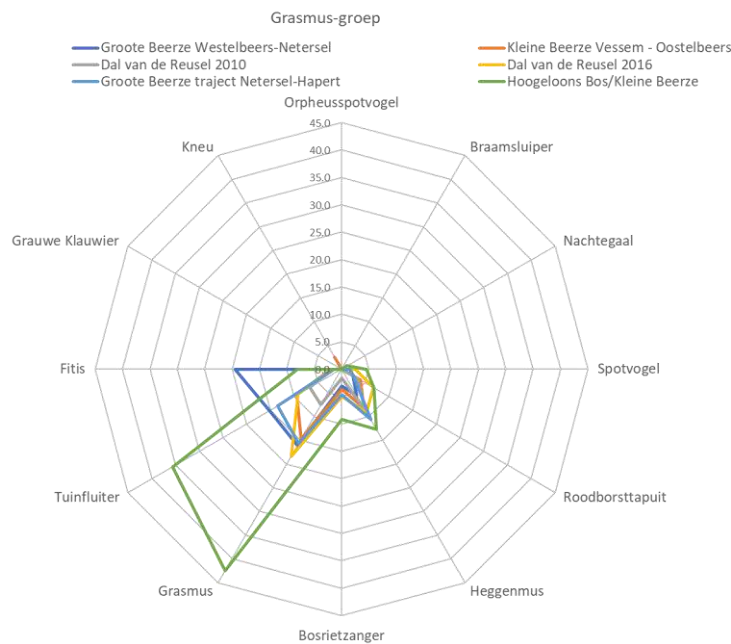
Figuur 11. Dichtheid van de Roodborsttapuit-groep in het onderzochte gebied

Figuur 12. Ligging van de territoria van de Roodborsttapuit-groep

De territoria van de Roodborsttapuit liggen grotendeels ook in het natuurontwikkelingsgebied van de Kleine Beerze. De territoria van de Fitis liggen vooral langs de randen van het Hoogeloons Bos. Deze soort neigt hier al wat meer naar de bosrandvogels.

In de grasmus-groep komen we natuurlijk de Grasmus ook weer tegen. Bij de Grasmus-groep belanden we al wat meer in de dichtere struwelen en heel jonge bossen. In figuur 12 zijn de dichtheden aangegeven van deze groep voor de verschillende beekdalen.

Figuur 13. Dichtheid van de soorten van de grasmus-groep in de verschillende beekdalen

Er springen duidelijk twee soorten uit ten opzichte van de andere beekdalen de Grasmus en de Tuinfluiter. De soorten zijn wel verwant maar hebben voor een deel toch wat andere eisen. De Tuinfluiter voelt zich meer thuis in dicht struikgewas dan de Grasmus. Vooral heel jong bos, wat eigenlijk beschouwd kan worden als een gesloten struiklaag is aantrekkelijk voor de Tuinfluiter en niet voor de Grasmus (zie ook Kolsters et.al. 2019).

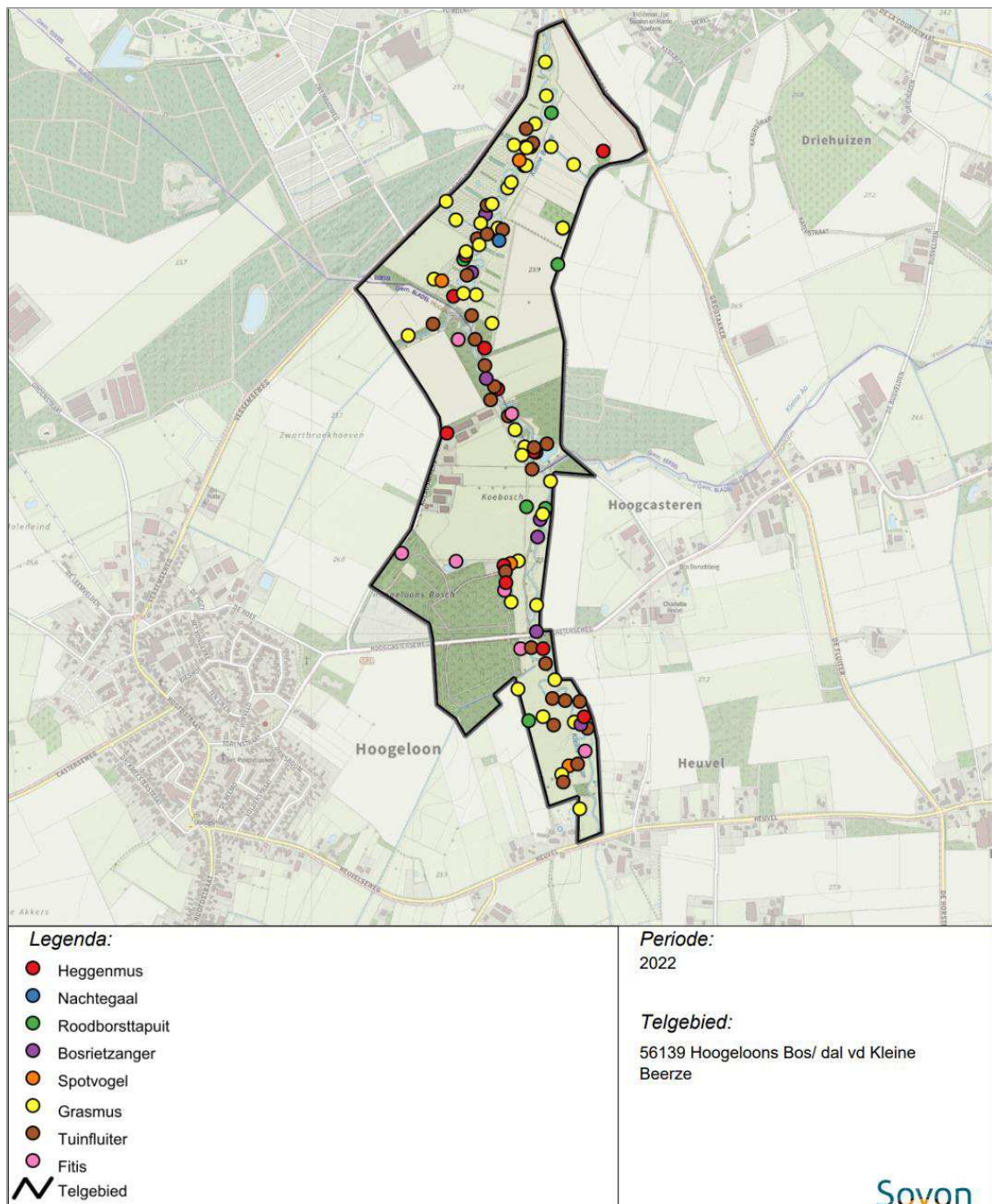
Grasmus

Tuinfluiter

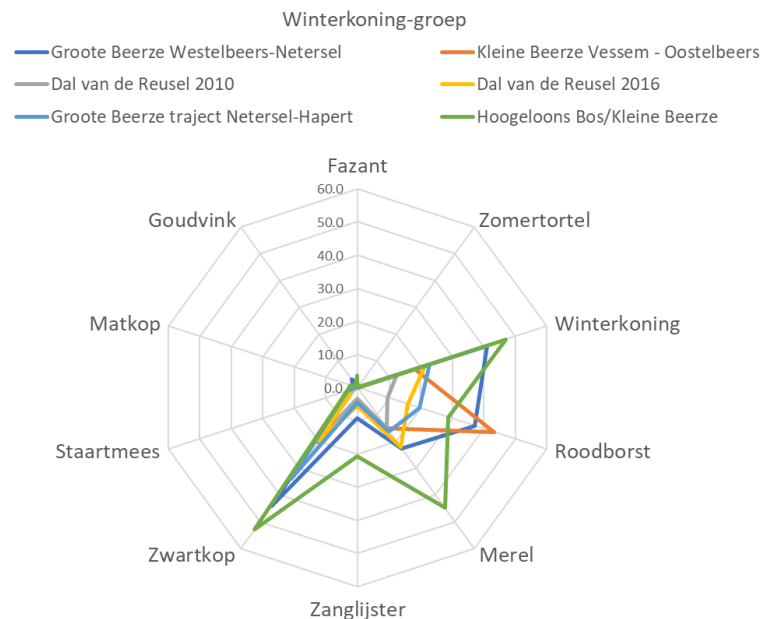
Figuur 14. Grasmus en Tuinfluiter, beide struweelvogels maar iets afwijkende voorkeur voor biotoop

Op ruimtes met een enkele struik zijn vaak wel aantrekkelijk voor de Grasmus, maar niet voor Tuinfluiter. Uiteraard hebben de beide soorten een overlap wat betreft voorkomen, ze zitten tenslotte in dezelfde groep maar de voorkeuren zijn wel zichtbaar. Zo is er in het zuidoostelijke deel van het gebied (figuur 15) een heel jong bos aanwezig, waar een concentratie aan tuinfluiterterritoria te zien is, terwijl de Grasmus daar alleen aan de rand van dit jonge bos zitten. Het noordelijke deel van het gebied is veel opener en daar zien we de grasmus weer domineren. De tuinfluiterterritoria zitten ook dicht bij de beek dan die van de Grasmus.

Figuur 15. Territoria van de Grasmus-groep

De Winterkoning-groep valt, zoals gezegd, qua voorkeur, in een iets later successiestadium dan de Grasmus-groep: jong bos en de struiklaag in bossen. De dichtheid van de verschillende soorten uit deze groep is weergegeven in figuur 16. Het is een wat rommelige grafiek. Het “rommelige” wordt veroorzaakt door de Roodborst, die grote onderlinge verschillen laat zien (mogelijk een effect van de winter, voorafgaand aan het broedseizoen). Duidelijk is wel dat voor het onderhavige gebied er vier soorten in positieve zin uitspringen: Zwartkop, Merel, Zanglijster en Winterkoning. De zwartkop is zelfs de meest talrijke vogel in het gebied.

Figuur 16. Dichtheid van de soorten van de Winterkoning-groep in de verschillende beekdalen

De Winterkoning-groep geeft duidelijk een ander verspreidingsbeeld te zien dan de Grasmus-groep. Het zwaartepunt ligt in de bospercelen. De bospercelen zijn nagenoeg allemaal loofbos en hebben daarom vaak een goed ontwikkelde struiklaag. Of het zijn nog hele jonge bosjes, die eigenlijk ook nog als struiken te beschouwen zijn.

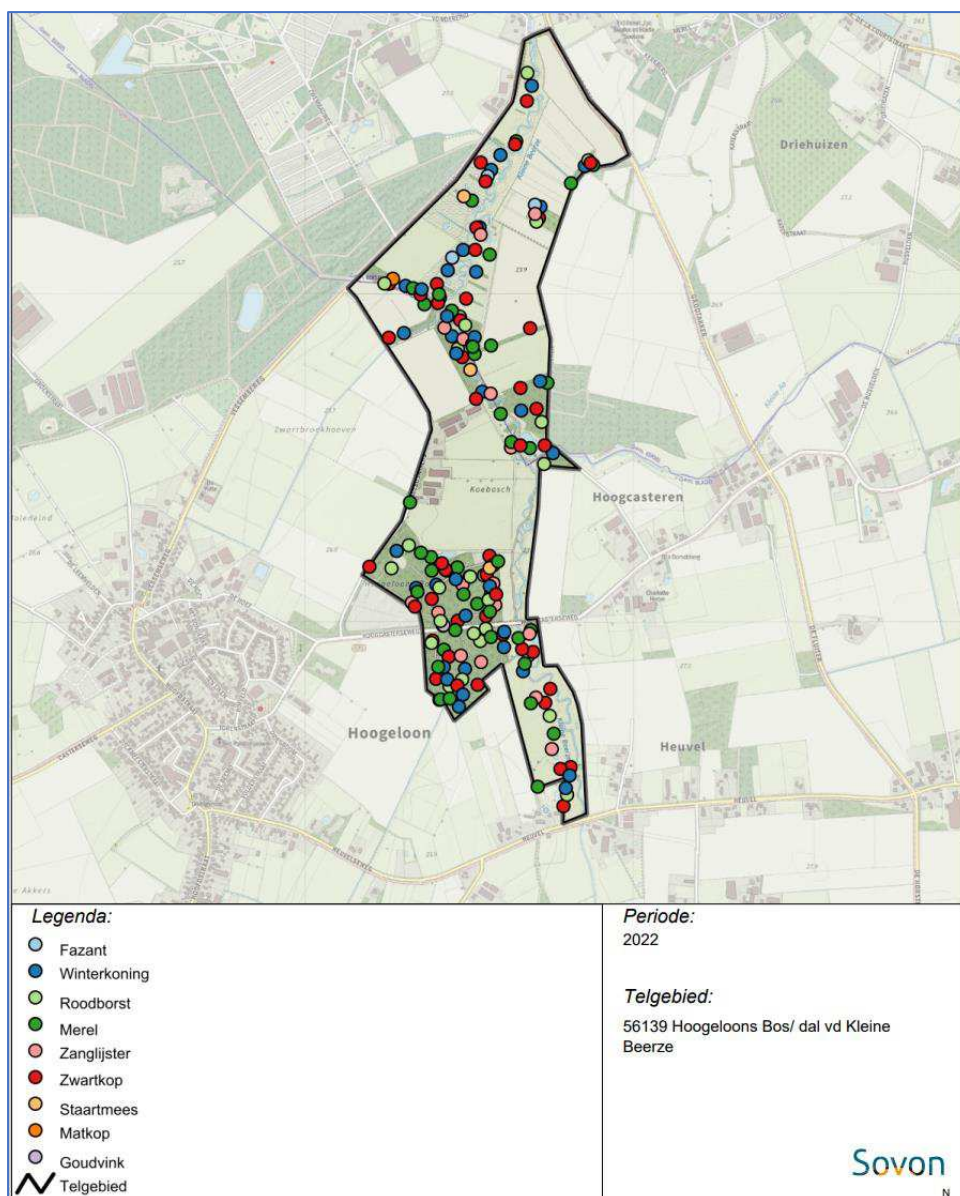

Zwartkop

Winterkoning

Figuur 17. Zwartkop en Winterkoning; prominent aanwezig in de struiklaag van bossen

Figuur 18. Territoria van de Winterkoning-groep

Bosrandvogels

In figuur 7 is ook te zien dat de dichtheid van bosrandvogels hoog is ten opzichte van de andere geïntervieweerde beekdalen. Bosrandvogels zijn uiteraard karakteristiek voor bosranden, maar ook voor boomgroepen en opgaande lijnvormige begroeiingen. Er worden drie groepen onderscheiden.

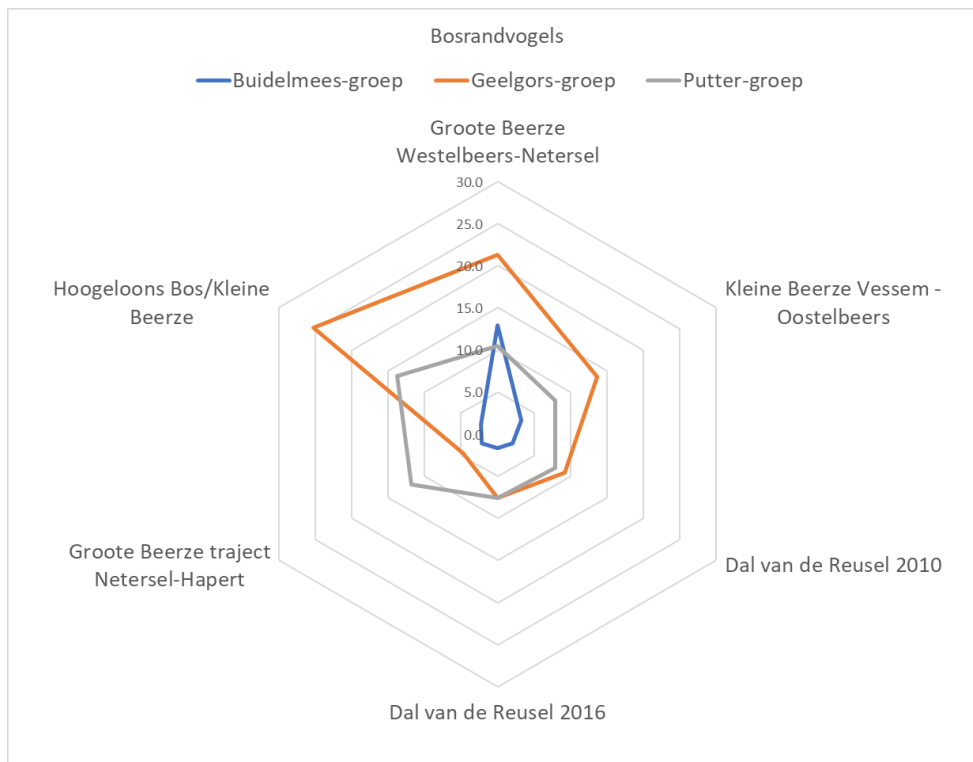
Buidelmees-groep: boomgroepen in rietland, rivier begeleidend bos

Geelgors-groep: open bos, bosranden, boomgroepen en kapvlakten met kale, zandige bodem

Putter-groep: bomen en boomgroepen met struiken, bosranden

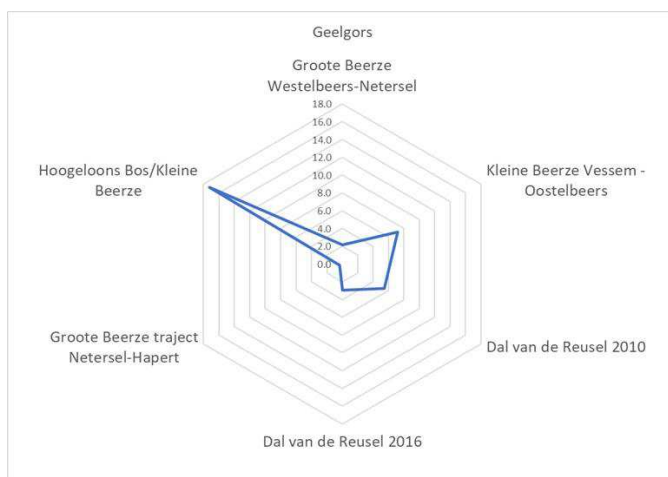
Als we de groepen in kaart brengen voor de Kempische beekdalen dan zien we dat de Buidelmees-groep hier niet van veel betekenis is. Eigenlijk komt er van deze groep maar een soort structureel voor en dat is de Boompieper. In een enkel geval zien we ook de Cetti's Zanger. De Putter-groep is tamelijk gelijkmatig vertegenwoordigd in de verschillende beekdalen. De meest in het oog

springende groep is de Geelgors-groep. En het gebied van het Hoogeloons Bos/Kleine Beerze heeft de grootste dichtheid.

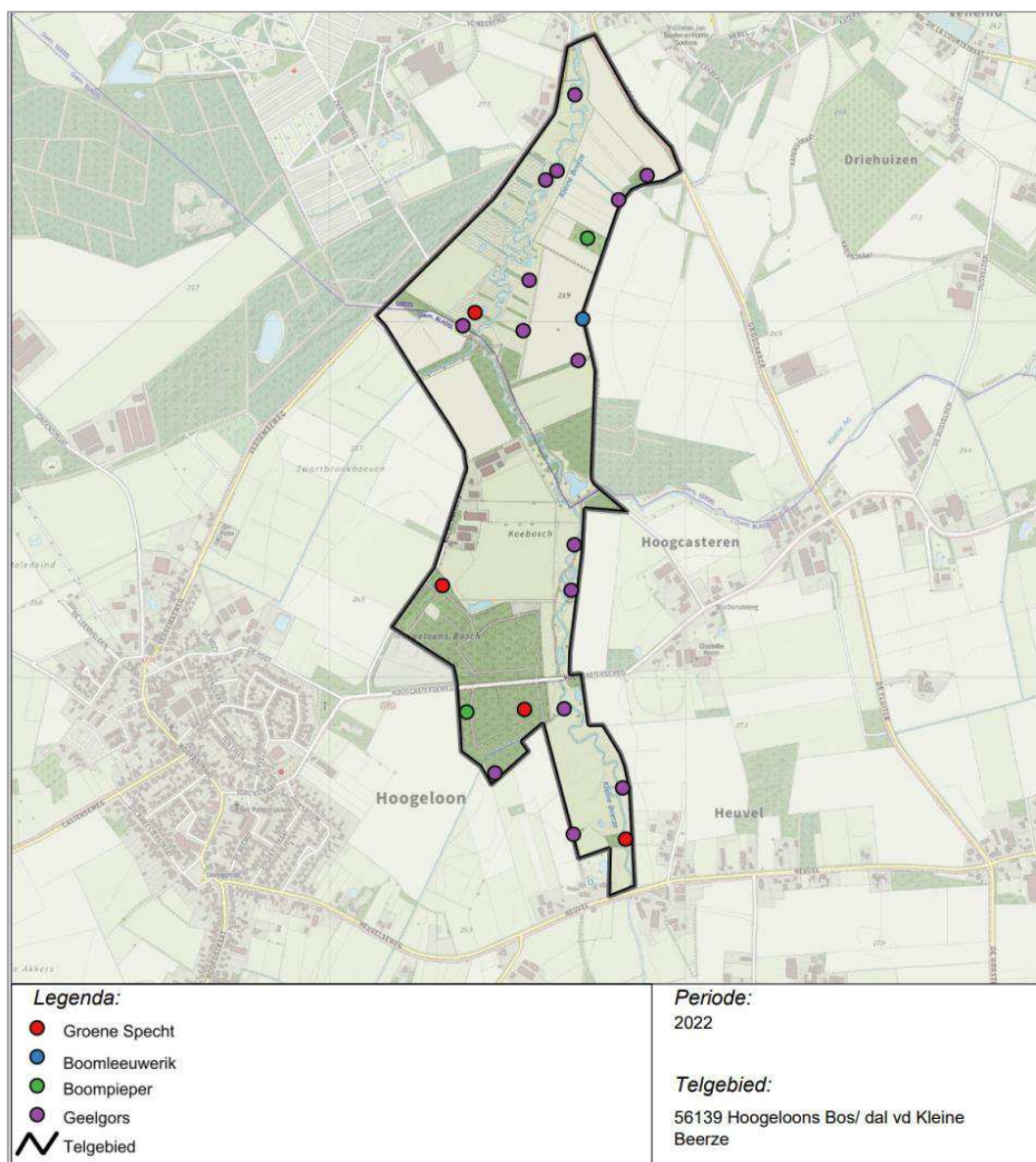
Figuur 19. Dichtheid van de verschillende bosrandvogelgroepen in de verschillende beekdalen

Uit de Geelgors-groep is de vlaggendrager, de Geelgors zelf, degene die voor dit gebied het verschil maakt. Dit komt duidelijk naar voren in figuur 20.

Figuur 20. Dichtheid van de Geelgors in de diverse beekdalen in de Kempen

De meeste territoria liggen in het noordelijke deel, waar vooral naast de beek veel natuurontwikkeling heeft plaatsgevonden. Dit gedeelte is al jaren geleden ontwikkeld als natuurgebied en is nu in de fase dat het vooral aantrekkelijk is voor struweelvogels (figuur 15) maar dus ook voor de Geelgors. En eigenlijk is dit de enige vertegenwoordiger uit deze groep met meerdere territoria in dit gedeelte (figuur 21)

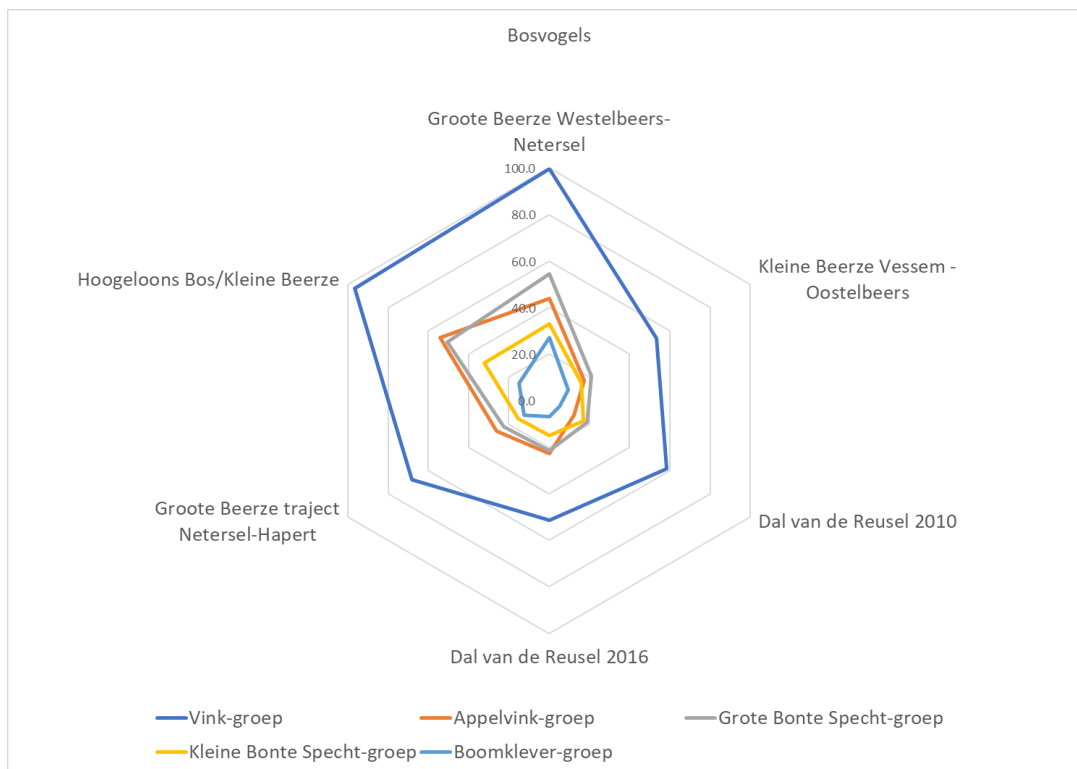

Figuur 21. Verspreiding van de Geelgors-groep in het onderzochte gebied

Bosvogels

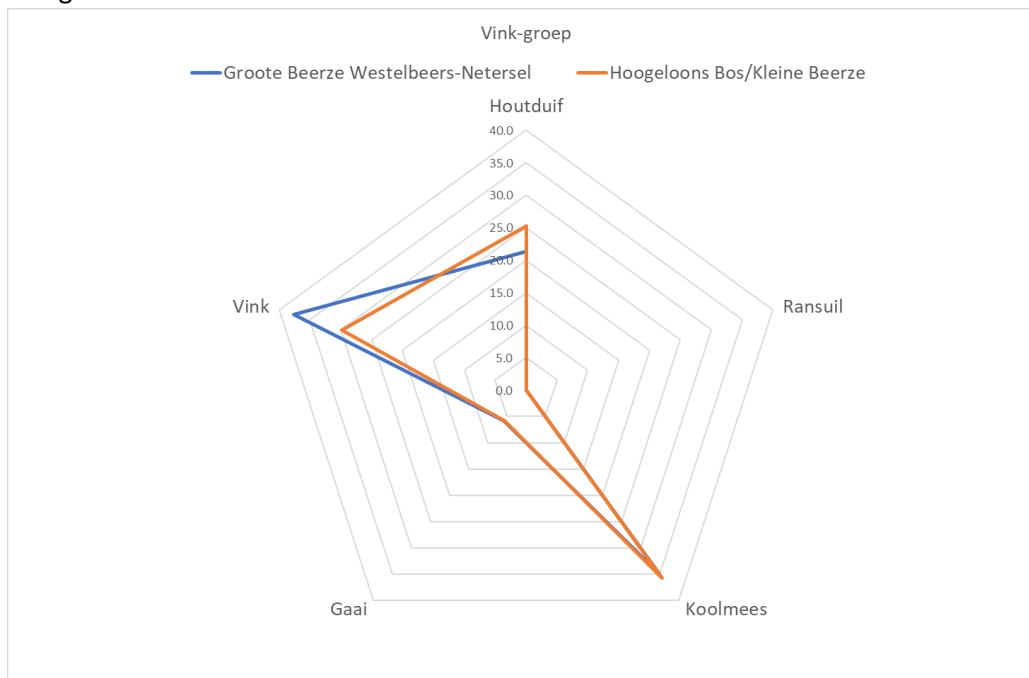
De dichtheid van de verschillende bosvogelgroepen is weergegeven in figuur 22. Duidelijk is te zien dat de Vink-groep verreweg het beste vertegenwoordigd is in de beekdalen in de Kempen. Vooral het sterk beboste deel van de Grootte Beerze (Westelbeers-Netersel) en het onderhavige gebied, met daarin het Hoogeloons Bos, springen er logischerwijze uit.

<i>Vink-groep:</i>	<i>opgaand bos</i>
<i>Kruisbek-groep:</i>	<i>opgaand bos met naaldbomen</i>
<i>Appelvink-groep:</i>	<i>opgaand bos met loofbomen</i>
<i>Grote Bonte Specht-groep:</i>	<i>oud opgaand bos, dood hout (holenbroeders)</i>
<i>Kleine Bonte Specht-groep:</i>	<i>opgaand bos met loofbomen (holenbroeders)</i>
<i>Boomklever-groep:</i>	<i>zwaar loofhout (holenbroeders)</i>

Figuur 22. Dichtheid van de verschillende bosvogelgroepen in Kempische beekdalen

Het patroon van samenstelling van de Vink-groep in deze bosrijke beekdalen is nagenoeg gelijk. Er zijn slechts wat kleine verschillen: wat grotere dichtheid Houtduiven in het onderhavige gebied en wat grotere dichtheid aan Vinken in het dal van de Groote Beerze.

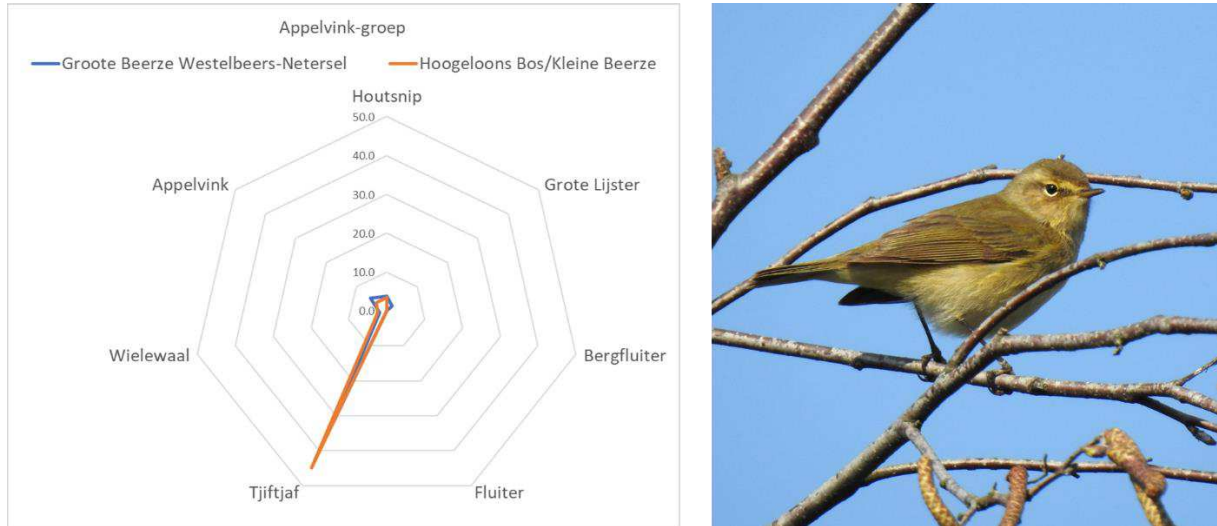

Figuur 23. Dichtheid Vink-groep in de bosrijkste beekdalen

Dat de Houtduiven een grotere dichtheid bereiken in het gebied Hoogeloons Bos/Kleine Beerze komt doordat dat in het gebied wat meer jong bos voorkomt dan in het deel Groote Beerze

Westelbeers-Netersel (zie stippenkaart Houtduif en Kolsters & de Veer 2007). De Vink daarentegen is weinig kieskeurig met betrekking tot de leeftijd van het opgaand bos

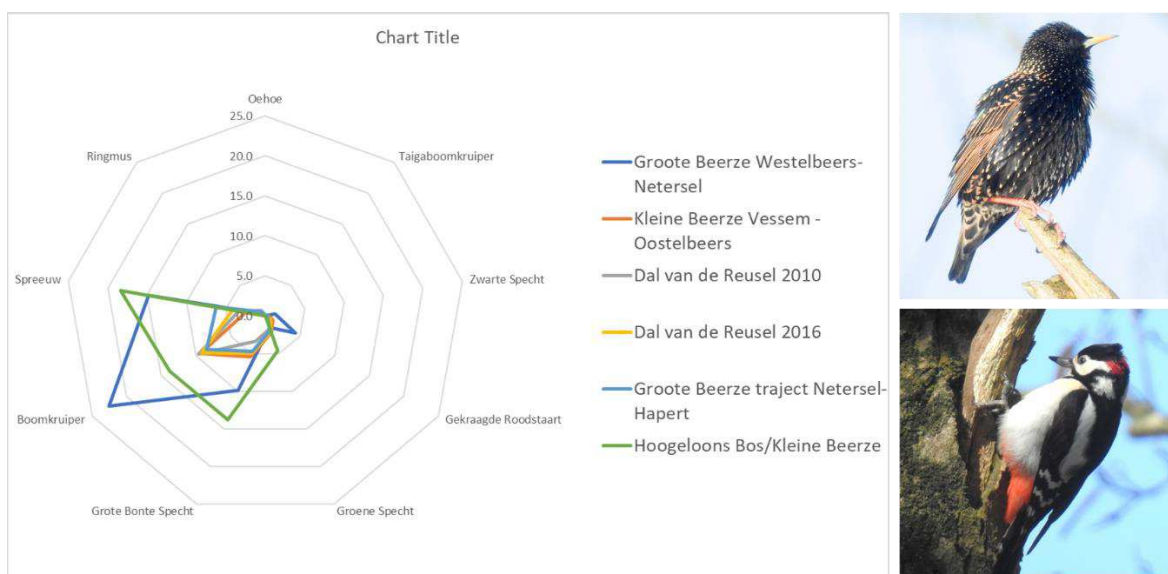
De Appelvink-groep geeft ook de grootste dichtheid te zien in het huidige gebied. De soort die in deze groep verreweg het talrijkste is, is de Tiftjaf.

Figuur 24. Dichtheid Appelvink-groep in de bosrijkste beekdalen

Bij de Tiftjaf speelt jong bos ook een rol en verder heeft ook de struiklaagbedekking een belangrijke invloed op de dichtheid. Meer struiken betekent een hogere dichtheid (Kolsters & de Veer 2007).

Voor de Grote Bonte Specht-groep is er ook weer duidelijk te zien dat de twee bosrijkste beekdalen eruit springen. En dan met name De Grote Bonte Specht, de Boomkruiper en de Spreeuw. Van deze drie soorten zijn de dichtheid het grootste in het onderhavige gebied terwijl de Boomkruiper opvallend achter blijft ten opzichte van Groote Beerze Westelbeers-Netersel. Het noordelijke deel en de jonge bossen zijn nog ongeschikt voor de Boomkruiper.

Figuur 25. Dichtheid Grote Bonte Specht-groep in de diverse beekdalen

Literatuur

Hein Vera, Gemene gronden in de Meierij van Den Bosch tussen hertog en hertgang 1000-2000, Moergestel 2011.

Sierdsema H. 1995. Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen. SBB-rapport 1995-1, SOVON-onderzoeksrapport 1995/04. SBB/SOVON, Driebergen/Beek-Ubbergen.

Jan Kolsters, Pieter Wouters, Mark Sloendregt, Harold Bierens, Wim Deeben, Jan Wouters, Paul van Pelt, Tom Heijnen en Nico Venema. 2019. Broedvogels van het dal van de Groote Beerze in 2019; Traject 1, tussen Westelbeers en Netersel, Vogelwerkgroep De Kempen

Buikheide 2006; inventarisatie broedvogels en rode bosmieren, en analyse van de begroeiing in relatie tot de broedvogels, Vogelwerkgroep De Kempen 2007.

Jan Kolsters. Broedvogels van het dal van de Groote Beerze in 2020; Traject 2, tussen Netersel en Hapert. Vogelwerkgroep De Kempen.

Jan Kolsters, Pieter Wouters, Mark Sloendregt, Harold Bierens, Wim Deeben, Jan Wouters, Paul van Pelt, Tom Heijnen en Nico Venema. Broedvogels van het dal van de Groote Beerze in 2019; Traject 1, tussen Westelbeers en Netersel. Vogelwerkgroep De Kempen.

Pieter Wouters. Dal van de Kleine Beerze. Nulmeting broedvogels 2018. Vogelwerkgroep De Kempen.

Soortkaarten

Mandarijneend (1)

Wilde Eend (6)

Sperwer (1)

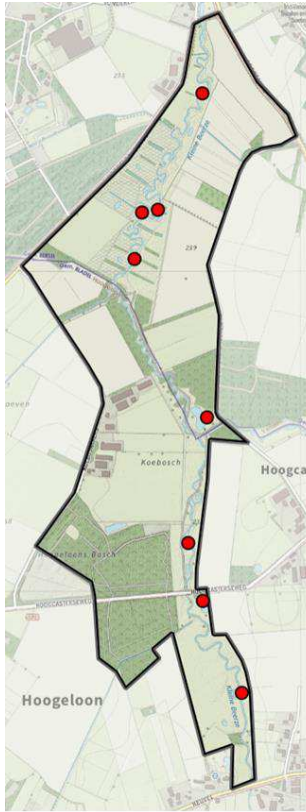
Buizerd (1)

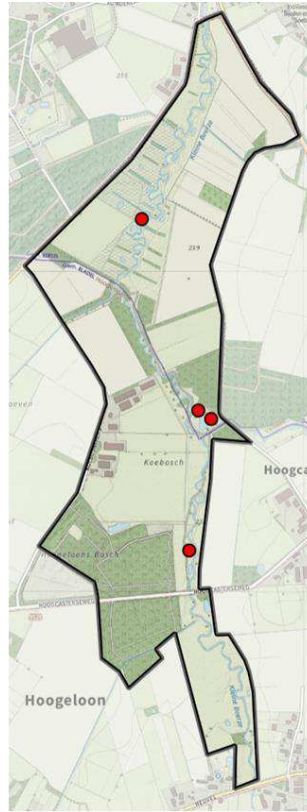
Patrijs (1)

Fazant (3)

Waterhoen (8)

Meerkoet (4)

Houtsnip (3)

Holenduif (5)

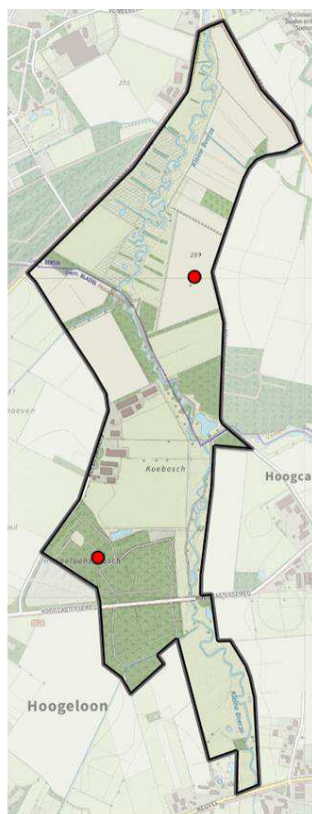
Houtduif (22)

Koekoek (3)

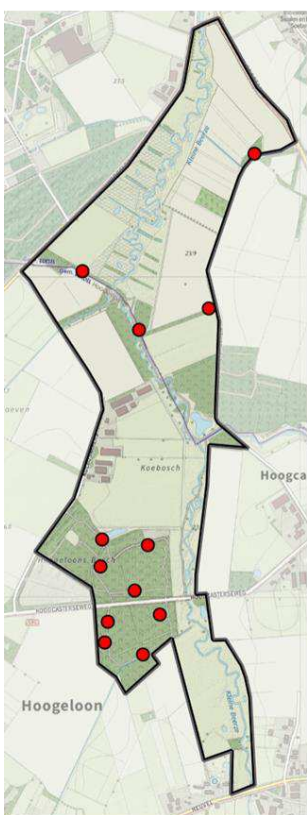
Steenuil (1)

Bosuil (2)

Groene Specht (4)

Grote Bonte Specht (12)

Middelste Bonte Specht (1)

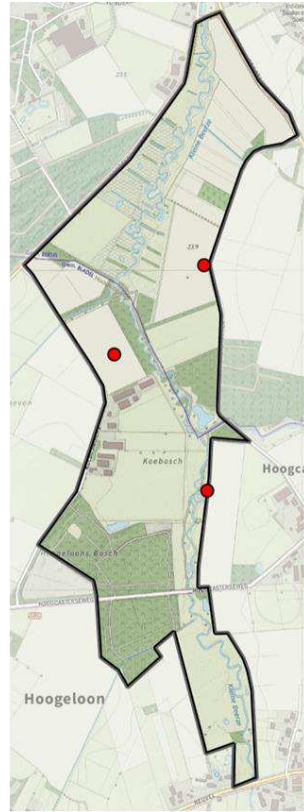
Kleine Bonte Specht (6)

Boomleeuwerik (1)

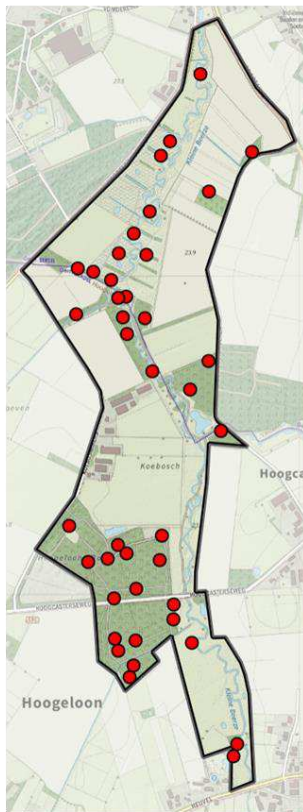
Boompieper (2)

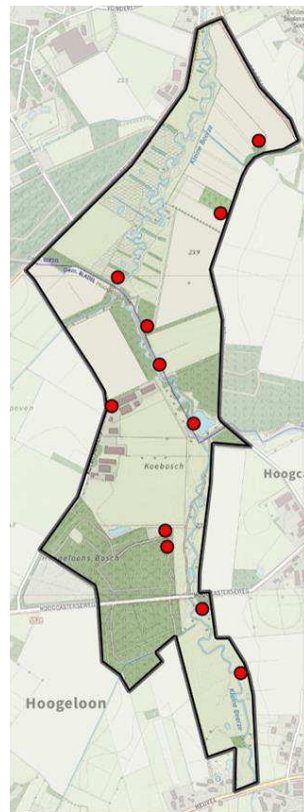
Gele kwikstaart (3)

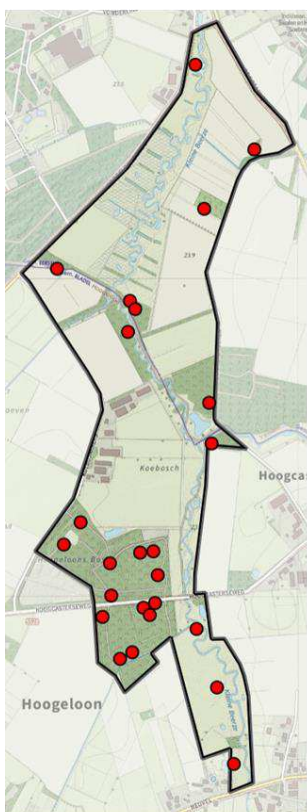
Witte Kwikstaart (1)

Winterkoning (41)

Heggenmus (11)

Roodborst (25)

Nachtegaal (1)

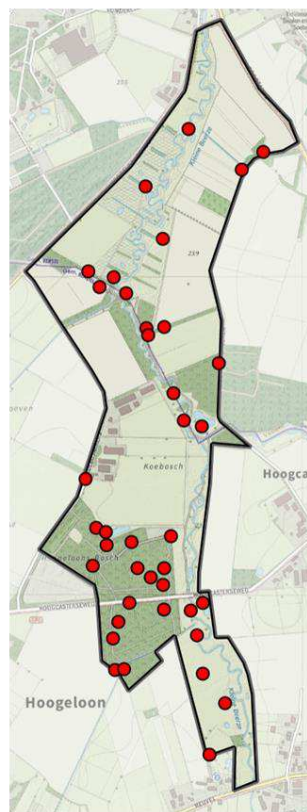
Blauwborst (1)

Zwarte Roodstaart (1)

Roodborsttapuit (6)

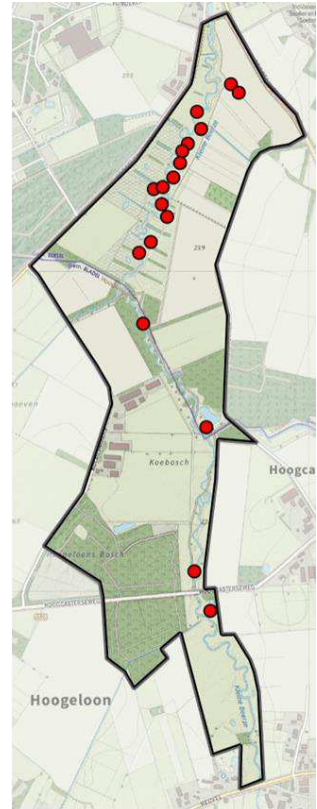
Merel (39)

Zanglijster (18)

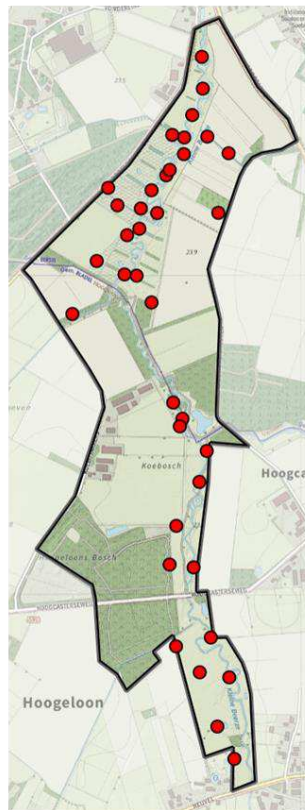
Bosrietzanger (8)

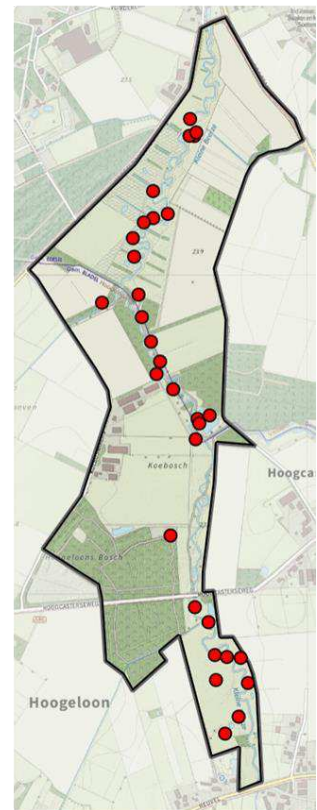
Kleine Karekiet (18)

Spotvogel (4)

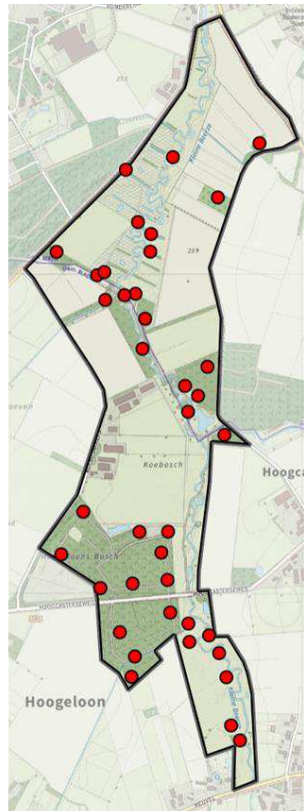
Grasmus (37)

Tuinfluiter (31)

Zwartkop (46)

Tjiftjaf (39)

Fitis (7)

Bonte Vliegenvanger (1)

Staartmees (3)

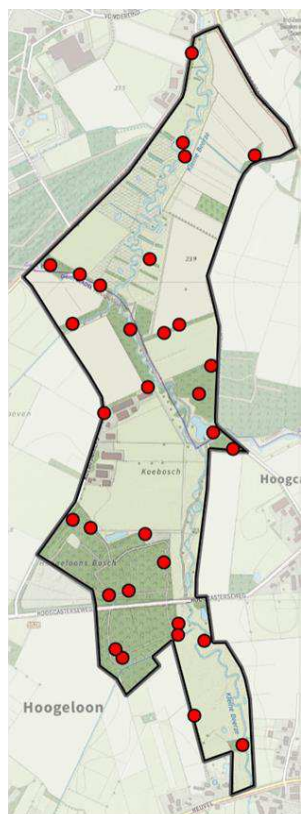
Matkop 2

Kuifmees (1)

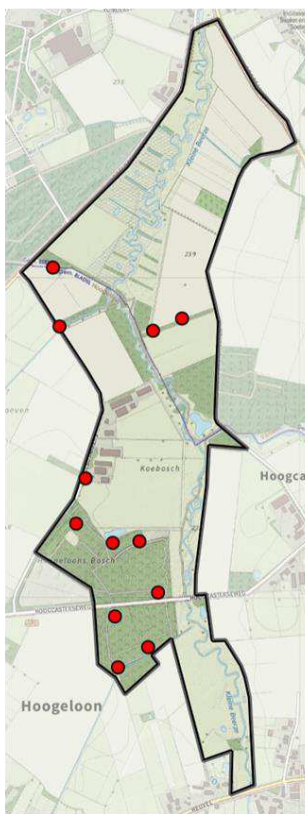
Pimpelmees (22)

Koolmees (31)

Boomklever (5)

Boomkruiper (12)

Wielewaal (2)

Gaai (5)

Ekster (1)

Zwarte Kraai (6)

Spreeuw (16)

Huisumus (1)

Vink (26)

Groenling (2)

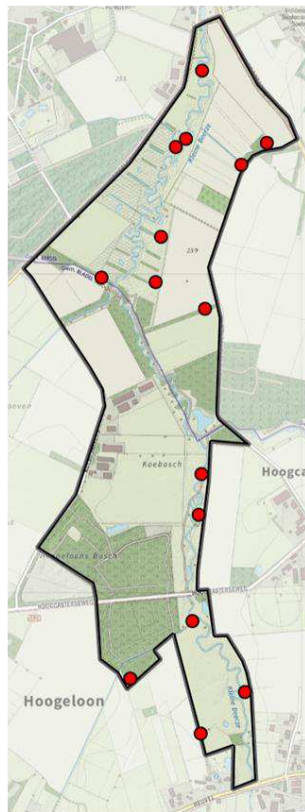
Putter (3)

Goudvink (1)

Appelvink (3)

Geelgors (15)